

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Kruispunten tussen (maatschappelijk verantwoord) ondernemen en
het (jeugd)welzijnswerk

25 november 2011

Prof. Dr. Aimé Heene

Universiteit Gent – Universiteit Antwerpen – Europacollege Brugge

www.heene.com – prof.heene@gmail.com

Inleidende beschouwingen

Een actueel onderwerp

- Maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen (MVO) is een bijzonder actueel thema
- In alle fora
  - Ondernemingen
  - Werkgeversorganisaties
  - Werknemersorganisaties
  - De wetenschappelijke wereld
- En is duidelijk op weg om een geïntegreerde plaats te verwerven in ondernemingsmanagement

Een niet altijd even duidelijk onderwerp

Wat maatschappelijk verantwoord ondernemen juist inhoudt is niet gemakkelijk te omschrijven

Er zijn nogal wat verschillende termen en invalshoeken

- Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Duurzaam ondernemen
- Ethisch ondernemen
- Enz...

Eén definitie

“Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is een proces waarbij ondernemingen vrijwillig streven naar verbetering op bedrijfs- en maatschappelijk vlak door op systematische wijze economische, milieu- en sociale overwegingen op een geïntegreerde en coherente manier in de gehele bedrijfsvoering op te nemen, waarbij overleg met stakeholders of belanghebbenden van de onderneming deel uitmaakt van dit proces”.

MVO Thema's

Doorzoek het kenniscentrum aan de hand van deze thema's en subthema's. Verfijn vervolgens uw keuze door een inhoudstype (publicaties, instrumenten, praktijkvoorbeelden,...) en/of een sector te selecteren.

•Ecologie

- Cradle to cradle en ecodesign
- Energie
- Milieu
- Mobiliteit

•Mensen

- Competentieontwikkeling
- Diversiteit
- Duurzaam veranderen
- Mensenrechten
- Sociale dialoog
- Veiligheid en gezondheid
- Werknemersbetrokkenheid

•Omgeving

- Bedrijf en buurt
- Duurzame klantenrelaties
- MVO communicatie en rapportering
- Samenwerking met NGO's en VZW's

•Zaken doen

- Duurzaam aankoopbeleid
- Duurzaam internationaal ondernemen
- Duurzaam investeren en beleggen
- Eerlijke handel
- Goed besturen
- Labels
- MVO integreren in de strategie

Een staalkaart van wat MVO kan betekenen in de praktijk.

Bedrijf en buurt

Een bedrijf opereert altijd binnen een lokale gemeenschap. Zij doet beroep op de gemeenschap en heeft er een duidelijke impact op. Een positieve relatie tussen de buurt en het bedrijf is voor beiden nuttig en vormt een niet te vergeten onderdeel van het MVO-beleid van de onderneming.

Verwante begrippen

Maatschappelijk verantwoordelijk
ondernemen

Maatschappelijk verantwoord
ondernemen

Maatschappelijk bewust
ondernemen

Maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen betekent dat het management van een onderneming de directe en indirecte gevolgen van alle activiteiten van de onderneming die zich voordoen in de onderneming zelf en in de omgeving van de onderneming op korte, middellange en lange termijn herkent en dat het management bij de besluitvorming om de ondernemingsdoelen te bereiken, structureel en procesmatig rekening houdt met deze gevolgen.

Het management zal hierbij in het bijzonder streven naar het dusdanig uitvoeren van de ondernemingsactiviteiten dat:

- de positieve gevolgen van deze activiteiten zoveel mogelijk worden versterkt;
- de negatieve gevolgen van de activiteiten worden vermeden, uitgeschakeld of zoveel mogelijk worden beperkt;
- de positieve en negatieve gevolgen op een evenwichtige wijze worden verdeeld over de stakeholders van de onderneming.

In het kort kunnen we de belangrijkste elementen van verantwoordelijk ondernemen samenvatten in de stelling dat maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen te maken heeft met 'rekening houden met anderen bij het ondernemen'. Dat goedbedoeld en noodzakelijk eigenbelang een essentiële overweging kan zijn bij maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen speelt in deze geen betekenisvolle rol.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen betekent dat het management over de gevolgen van de activiteiten van de onderneming om de ondernemingsdoelen te bereiken en over de wijze waarop met deze gevolgen bij het nemen van managementbeslissingen rekening wordt gehouden volledig, juist, begrijpelijk en aanvaardbaar communiceert naar alle belanghebbenden.

Maatschappelijk bewust ondernemen gebruiken we dan als overkoepelende term voor maatschappelijk verantwoordelijk en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

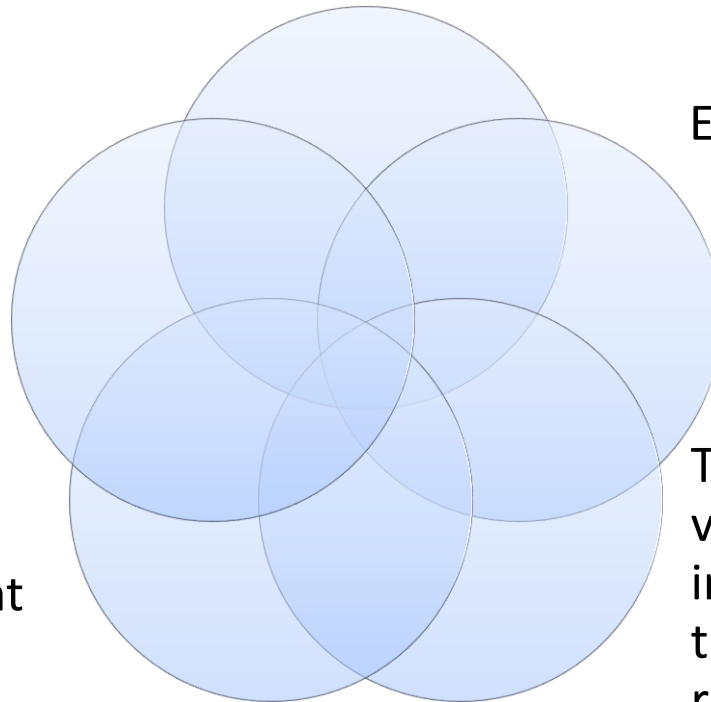
Waarom zijn er verwachtingen tot maatschappelijk bewust ondernemen?

Bronnen van verwachtingen

Duurzaamheid en
“global warming”

Verschuivende
verwachtingen inzake
maatschappelijke
verantwoordelijkheden

Groeiende macht
en invloed van
(grote)
ondernemingen

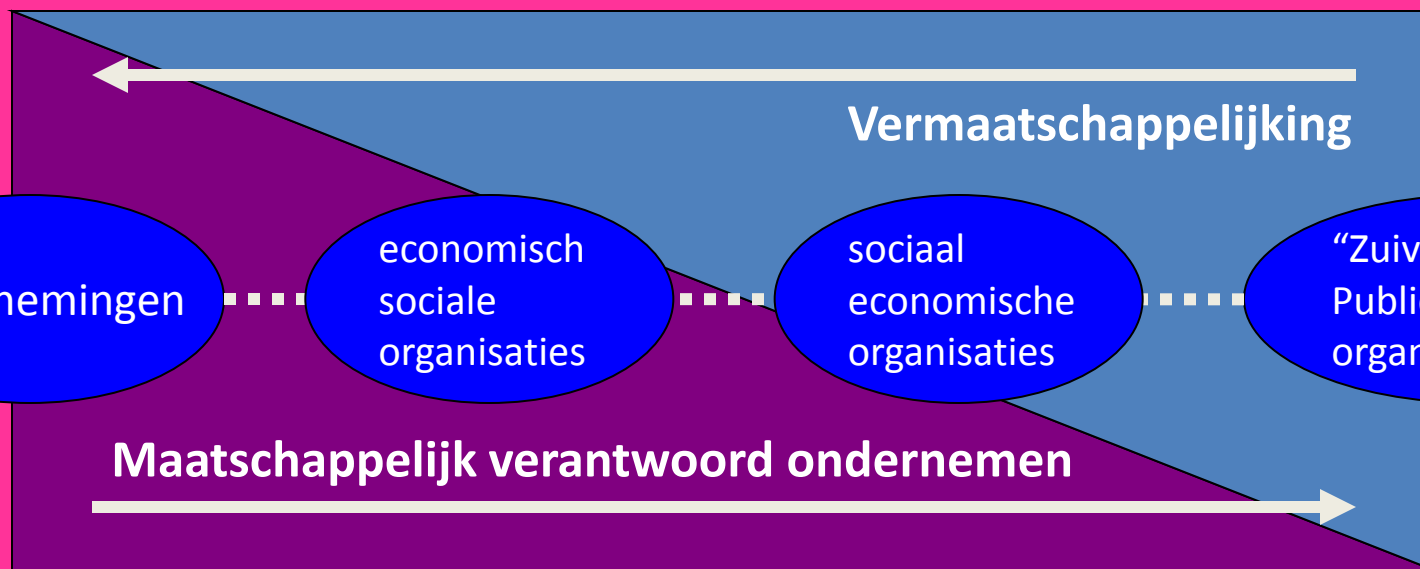
Ethiek in ondernemen en
management (mede als
gevolg van schandalen)

Toenemende
verwachtingen
inzake
transparantie en
rapportering

- “wat niet
beschreven staat
is niet gebeurd”

Types organisaties

Publieke goederen en waarde

Private goederen en waarde

Joldersma, C. and V. Winter (2002). "Strategic Management in Hybrid Organizations." Public Management Review Vol. 4(Issue 1): pp. 83-99.

Bronnen van “vermaatschappelijking”

Besparingen in
overheidsbudgetten

De overheid plooit
terug op haar
“kerntaken”

*Hulpverlening is vaak slechts effectief en duurzaam,
wanneer op meerdere levensdomeinen kwaliteitsverbetering nagestreefd wordt.
Daar heb je dus meerdere basisinstuties voor nodig*

De erkenning van de
mogelijkheden van
private actoren om
maatschappelijke
kwesties te
beïnvloeden

De erkenning van de
noodzaak om private
actoren te betrekken
bij het realiseren van
publieke goederen en
maatschappelijke
doelen

Wat is de “business of business”?

The business of business is business

The business of business is society

The business of business is business in society

MVO roept vragen op over “winst”

(Financiële) winst maken mag wel (en moet zelfs), maar

er worden vandaag vijf vragen gesteld

Hoe komt de winst tot stand?

Welke middelen worden gebruikt?

Hoe worden de middelen aangewend?

Hoe wordt de winst aangewend?

Wie deelt in de winst?

Hoe evenwichtig is de winstverdeling?

Op basis waarvan wordt winst verdeeld?

MVO in de bedrijfspraktijk

“Niveaus” van MVO

Zuivere filantropie

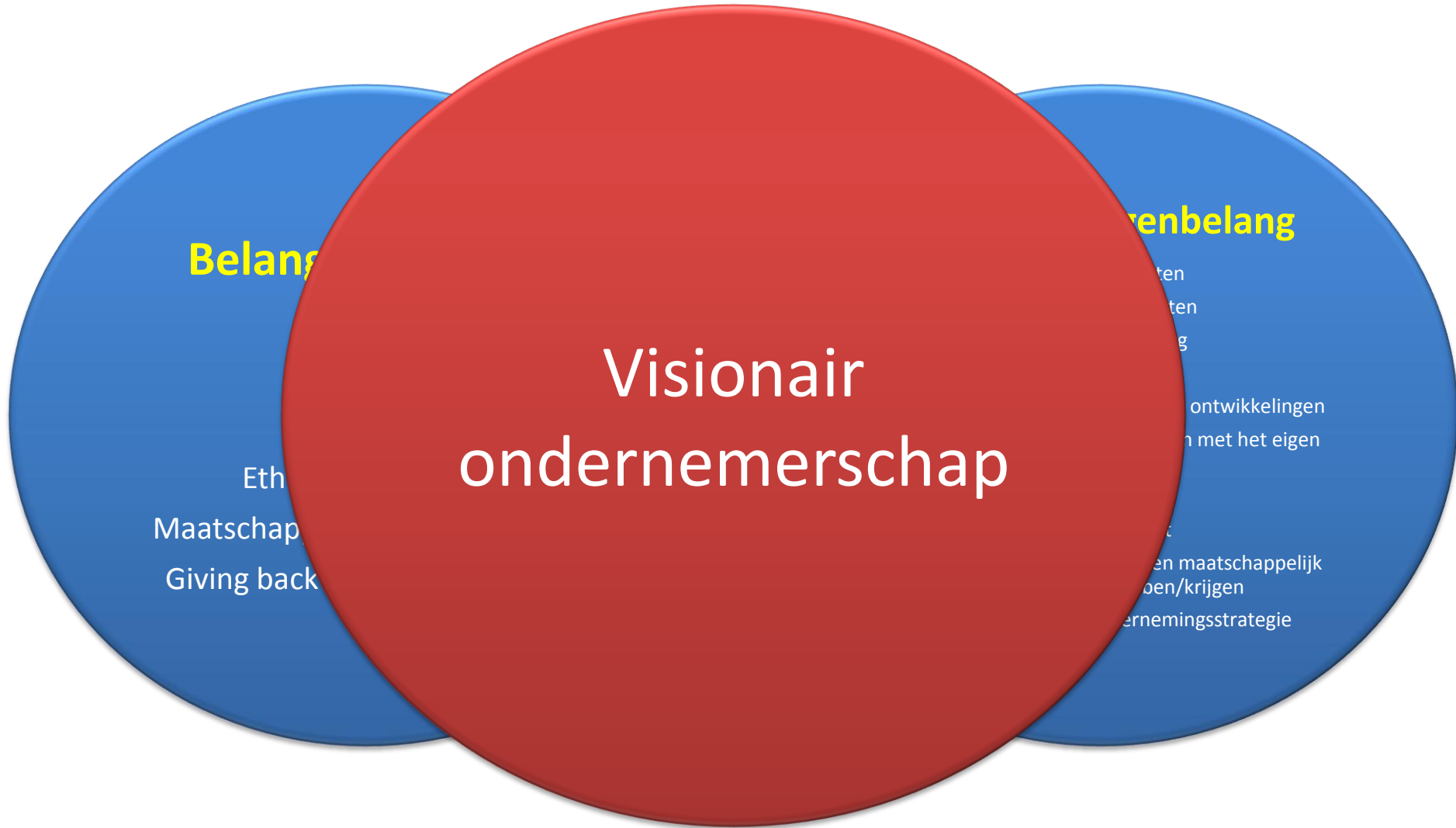
Beperken/compenseren
van de schadelijke
gevolgen van
bedrijfsactiviteiten

MVO als een middel tot
het verwerven van een
concurrentievoordeel

Het verbeteren van de
“kwaliteit” van de
(maatschappelijke)
omgeving van de
onderneming

*Waarom “vrijwillig” maatschappelijk
bewust ondernemen?*

Basismotieven voor MVO

Kennisopbouw (voorbeelden)

Kwaliteitsbeleid

Personeelsbeleid

- Motivatie
- Functionerings- en evaluatiegesprekken
- Werkoverleg
- Arbeidsorganisatie

Zuinigheid

War for talent

Beleidsplanning

*(Maatschappelijk verantwoord)
ondernemen en het (jeugd)welzijnswerk*

MVO en (jeugd)welzijnswerk

Ja/nee?

Waarom?

Hoe?

Hoe?

Corporate giving

- Breed en “ongericht”
- Smal en “gericht”

Vrijwilligerswerk

Time-out plaatsen

Tewerkstellingskansen voor leden van kansarme gezinnen

Samen (ondernemingen en social profit) uitwerken van antwoordpakketen op welzijnsvragen

Samen denken over inclusiemethodes voor mensen die niet (meer) mee kunnen

Hoe?

Vrijwillig bestuurder

Adviseur bij het dagelijkse management

Partner bij plannen en uitvoeren van zware investeringen

Samen met hulpverleners nadenken over hoe antwoorden te bieden aan mensen die (dreigen) af te haken in de samenleving